

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Беженарь, Ю.П. Компьютерно-графическое моделирование как средство формирования графической культуры школьников : монография, Ю.П. Беженарь. – Витебск : УО «ВГУ им. П.М. Машерова», 2008. – 139 с.
2. Гуревич Р.С., Кадемя М.Ю. Проектна діяльність в підготовці майбутніх педагогів / Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми // Зб. наук. пр. – Вип. 34 / редкол.: І.А.Зязюн (голова) та ін. – Київ-Вінниця: ТОВ фірма «Планер», 2013. – 503 с.
3. Жеревчук І.М. Творча активність як компонент фахової підготовки майбутнього вчителя музики / Педагогічна майстерність як система професійних і мистецьких компетентностей: зб. матеріалів VI мистецько-педагогічних читань пам'яті професора О.П. Рудницької. – Чернівці: Зелена Буковина, 2010 – 348 с.
4. Інформаційне забезпечення навчально-виховного процесу: Інноваційні засоби і технології: колективна монографія / за ред. В. Ю. Бикова та О. В. Овчарук. - К. : Атіка, 2005. - 252 с.
5. Коваль Т. І. Підготовка викладачів вищої школи: інформаційні технології у педагогічній діяльності: навч.-метод. посіб. / Т. І. Коваль, С. О. Сисоєва, Л. П. Сущенко. - К. : Видавничий центр КНЛУ, 2009. -380 с.
6. Методика проектного навчання на уроках обслуговуючої праці в 5 класі / Т. Кравченко, О. Коберник. – К.: Шк. Світ, 2006. – 200с.
7. Оршанський Л.В. Художньо-трудова підготовка майбутніх учителів трудового навчання: [монографія] / Леонід Володимирович Оршанський. – Дрогобич: Швидко Друк, 2008. – 278 с.
8. Разработка, регистрация и применение электронных учебно-методических материалов: метод, указания / сост. : С. А. Подлесный, А. В. Сарафанов. - Красноярск : ИПЦ КГТУ, 2004. - 61 с.
9. Технології. 10-11 класи. Навчальна програма. Рівень стандарту, академічний рівень. Варіативні модулі. – Кам'янець – Подільський: Аксіома, 2010. – 140 с.
10. Ширшов Е. В. Педагогические условия проектирования электронных учебно-методических комплексов Текст : монография / Е. В. Ширшов, О. В. Чурбанова. - Архангельск : АГТУ, 2005. – 307 с.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Бойчук Віталій Миколайович – докторант Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих Національної Академії педагогічних наук України. Коло наукових інтересів автора: підготовка майбутнього вчителя технологій.

УДК 811.112.2

ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ НА УРОКАХ ЗВ'ЯЗНОГО МОВЛЕННЯ

Катерина Глянєнко

У статті розглянуто особливості використання ІКТ на уроках зв'язного мовлення. Автор пропонує методичні рекомендації щодо ефективного використання інформаційно-комунікаційних технологій на уроках зв'язного мовлення.

Доведено, що застосування ІКТ на уроках зв'язного мовлення полегшує роботу вчителя, сприяє збільшенню обсягу запропонованої учням навчальної інформації, підвищує інтерес та загальну мотивацію до навчання, активізує розумову діяльність школярів завдяки використанню пізнавальних і швидкозмінних форм подачі інформації, створює сприятливі умови для виконання впродовж уроку значно більшого обсягу навчальної роботи. Застосування ІКТ дозволяє змінити саму технологію надання освітніх послуг, зробити урок більш наочним і цікавим. Комп'ютер забезпечує активізацію діяльності вчителів та учнів на уроках, сприяє здійсненню диференціації та індивідуалізації навчання, формуванню знань, посилює міжпредметні зв'язки.

Подано приклади фрагментів завдань уроків зв'язного мовлення для учнів 8 класів.

Ключові слова: *інтерактивні технології, дидактичні мультимедійні засоби, інформаційно-комунікаційні технології, зв'язне мовлення.*

Постановка проблеми. Одним із процесів, що характеризують сучасне суспільство, є його інформатизація. Володіння інформаційними технологіями ставиться в один ряд із такими якостями, як уміння читати і писати. Тому однією з умов успішної реалізації завдань інформатизації освіти є розв'язання проблем щодо використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) вчителями у своїй професійній діяльності та формування загальної інформаційної культури.

Основною метою всіх інновацій в освітній галузі є сприяння переходу від механічного засвоєння учнями знань до формування вмій і навичок самостійно здобувати знання. Успішність розв'язання цього завдання значною мірою залежить від мети використання комп'ютера в навчальному процесі, якості й можливостей програмного забезпечення та від того, яке місце посяде комп'ютер в системі дидактичних засобів.

Аналіз актуальних досліджень. Питання використання засобів інформаційних технологій у процесі професійної підготовки знайшли відображення в роботах Можливості використання новітніх інформаційних технологій у навчально-виховному процесі вивчають Н.І. Клокар, О.В. Попова, В. Ф. Шолохович, А. Горячов, Е. Шорт. Питання впровадження в навчальний процес засобів інформаційно-комунікаційних технологій

досліджують В. Ю. Биков, Р. С. Гуревич, М. І. Жалдак, М. Ю. Кадемія, О.С. Полат, Ю. С. Рамський, А. В. Пеньков, Ю. В. Горощко, М. С. Головань, В. В. Дровозюк, Н. В. Морзе, І. Е. Захарова, О. В. Жильцов, Ю. О. Жук, Т.О. Олійник, Є. М. Смирнова, Т. І. Чепрасова.

Мета статті – запропонувати методичні рекомендації щодо ефективного використання інформаційно-комунікативних технологій на уроках зв'язного мовлення.

Виклад основного матеріалу. Впровадження сучасних інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) забезпечують подальше вдосконалення навчально-виховного процесу, доступність та ефективність освіти, підготовку молодого покоління до життєдіяльності в інформаційному суспільстві, сприяє розв'язанню проблеми щодо їх якісного впливу на зміст, методи та організаційні форми навчання. ІКТ належать до інноваційних процесів, головне завдання яких є створення нового, що сприятиме підвищенню ефективності навчально-виховного процесу.

Завдяки використанню ІКТ навчальне середовище можна доповнити відео, звуком, анімацією. Усе це здійснює значний вплив на емоційну сферу школяра, сприяючи підвищенню пізнавальної активності, інтересу до предмета та навчання взагалі, активізації навчальної діяльності учнів.

Вже давно доведено, що кожен учень по-різному сприймає нові знання. Раніше вчителям важко було знайти індивідуальний підхід до кожного учня. Тепер, завдяки особистісно зорієнтованим технологіям та використанню комп'ютерних мереж і онлайн-ових засобів, школи отримали можливість подавати нову інформацію таким чином, щоб задовольнити індивідуальні запити кожного учня [1; 4; 6].

Необхідно навчити кожну дитину за короткий проміжок часу освоювати, перетворювати і використовувати в практичній діяльності величезні масиви інформації. Дуже важливо організувати процес навчання так, щоб дитина активно, з цікавістю і захопленням працювала на уроці, бачила результат своєї праці і могла їх оцінити.

Допомогти вчителю у вирішенні цього непростого завдання може поєднання традиційних методів навчання та сучасних інформаційних технологій, у тому числі і комп'ютерних. Адже використання комп'ютера на уроці дозволяє зробити процес навчання мобільним, диференційованим та індивідуальним.

Поєднуючи в собі можливості телевізора, відеомагнітофона, книги, тестового тренажера, іграшки, що здатна імітувати інші іграшки та сучасні ігри, комп'ютер, разом з тим, є для учня рівноправним партнером, здатним дуже тонко реагувати на його дії та запити. З іншого боку, цей метод навчання є досить цікавим і для вчителів: допомагає краще оцінити здібності і знання дитини, зрозуміти її, спонукає шукати нові, нетрадиційні форми і методи навчання.

У зв'язку з широким впровадженням у навчально-виховний процес інформаційно-комунікаційних технологій формуванню комунікативних навичок засобами Інтернет надається особлива увага.

Інформатизація освіти – один з основних напрямів процесу інформатизації, продиктований потребами сучасного суспільства, у якому головним рушієм прогресу є індивідуальний розвиток особистості. Вона має забезпечити впровадження в практику програмно-педагогічних розробок, спрямованих на інтенсифікацію навчального процесу, вдосконалення форм і методів організації навчання [3, с. 17].

Основним видом використання комп'ютерно-орієнтованих засобів навчання є їх органічна інтеграція в певні уроки. У цікавій, динамічній, ігровій формі учні опановують комп'ютерні засоби, набувають первинних навичок користування пристроями введення-виведення, початковими уміннями й навичками управління комп'ютером та одночасно удосконалюють свої знання з певних навчальних предметів, розвивають пам'ять, просторову уяву, логічне мислення, творчі здібності.

З точки зору дидактики ІКТ дозволяють забезпечити зворотній зв'язок в процесі навчання, зробити навчання більш інтенсивним, головне, ефективним за рахунок реалізації можливостей мультимедіа навчальних систем до дієвого і наочного подання навчального матеріалу, підвищити наочність навчального процесу, забезпечити пошук інформації з різноманітних джерел, індивідуалізувати навчання для максимальної кількості дітей з різними стилями навчання і різними можливостями сприйняття, моделювати досліджувані процеси або явища, організувати колективну й групову роботи, здійснювати контроль навчальних досягнень, створювати сприятливу атмосферу для спілкування [5, с. 96].

Учителю застосування ІКТ дозволяє економити час і максимально ефективно вирішувати повсякденні справи і обов'язки як фахівця:

- готуватися до уроків (складати конспекти, добирати дидактичні матеріали тощо), батьківських зборів, виховних годин, різноманітних виступів на педрадах, засіданнях МО, семінарах;
- оформлювати документацію;
- в оперативному режимі відслідковувати результати навчальної діяльності учнів;
- обмінюватися з колегами досвідом роботи, власними методичними надбаннями, обговорювати з ними актуальні питання навчання і виховання школярів, швидко отримувати й систематизувати потрібну інформацію.

Таким чином, упровадження ІКТ полегшує роботу вчителя, а навчання дітей робить більш цікавим і ефективним.

Як показує практика, застосування комп'ютера на уроках у школі має на меті демонструвати певну навчальну інформацію, індивідуалізувати роботу учнів та використовувати на одному уроці як демонстрацію, так і індивідуальну та групову роботу.

Для роботи в демонстраційному режимі вчителю достатньо мати на уроці один комп'ютер і мультимедійний проектор, за допомогою якого потрібна інформація виводиться на екран, як правило, у вигляді слайдів (або демонстрації), відеороликів. Щоб організувати індивідуальну роботу, кожний учень має бути забезпечений персональним комп'ютером.

Якість знань учнів підвищується, коли вони самостійно засвоюють навчальний матеріал, використовуючи ПК, а вчитель при цьому виконує роль організатора і координатора навчального процесу. На уроках української мови та літератури ІКТ можна використовувати на будь-якому етапі уроку: у процесі перевірки домашньої роботи, актуалізації знань, вивчення нового матеріалу, закріплення, повторення вивченого, контролю, оцінювання. При цьому комп'ютер виконує такі функції: джерело навчальної інформації, наочний посібник, тренажер, засіб діагностики та контролю [4, с. 22].

У функції робочого інструменту комп'ютер є засобом підготовки текстів, їх зберігання, графічним редактором, засобом підготовки виступів.

Під час підготовки до уроку з використанням ІКТ вчитель має пам'ятати, що це урок, тому складає план уроку, виходячи з його мети. При відборі навчального матеріалу необхідно дотримуватися основних дидактичних принципів: систематичності та послідовності, доступності, диференційованого підходу, науковості. При цьому комп'ютер лише доповнює вчителя. Завдяки ІКТ відбувається індивідуалізація навчання, контроль і підведення підсумків проходять об'єктивно та вчасно.

Узагальнивши результати наукових досліджень і досвід творчих педагогів, учителів-новаторів, можна виокремити такі позитивні моменти використання ІКТ для інтенсифікації уроків української мови та літератури:

- підвищення цілеспрямованості навчання;
- посилення мотивації навчання;
- застосування активних, інтерактивних, особистісно орієнтованих методів і форм навчання;
- прискорення темпу навчальних дій;
- попередження помилок;
- якісніше запам'ятовування, відтворення матеріалу.

Для розвитку мовленнєвої діяльності школярів на уроках мови велике значення мають проблемні ситуації, розв'язання і пояснення яких потребує належного мовленнєвого обґрунтування. Такі проблемні ситуації пропонуються школярам у формі запитань. Дієвим на цьому етапі є застосування методу «Прес»:

Я вважаю, що...

Тому, що...

Наприклад, ...

Отже,

- Читання – ось головне в піднесенні мовленнєвої культури кожної людини і нації в цілому. Ти згоден (згодна) зі мною?

- ...

- Розкрийте взаємозв'язок читання і мовленнєвої культури.

- Чи замінить Інтернет книжку?

- ... [1, с. 87].

Доведіть думку, створивши презентацію.

- «Переглядове читання».

Уявіть, що вам доручили підготувати повідомлення на тему «Як рослини реагують на музику» до засідання Малої академії наук.

- У якому стилі ви будуватимете висловлювання?

- Яка інформація, необхідна для вашого повідомлення, є в тексті «Рослини слухають музику»? [1, с. 19].

• Уявіть себе журналістом, який працює на радіо (телебаченні) і веде щоденну п'ятихвилинну рубрику «Огляд преси».

Перегляньте 2-3 свіжі газети, доберіть цікавий матеріал, який, на вашу думку, може ставити інтерес для потенційних слухачів, підготуйтеся виразно проголосити його в уявному радіо- чи телеєфірі. Створіть невеликий за обсягом відеоролик або демонстрацію, презентуйте її на уроці [1, с. 20].

Перед вчителем-словесником постало завдання вміти проектувати дидактичний матеріал до уроку засобами комп'ютерних технологій, демонструвати створені презентації, необхідність осмислення специфіки цієї технології та методику її застосування у навчальному процесі.

Висновки. У процесі дослідження доведено, що використовуючи комп'ютерні дидактичні засоби, комп'ютерні дидактичні ігри на уроках зв'язного мовлення, можна створити належні умови для роботи учнів в комп'ютерному середовищі, що дасть змогу краще закріпити (чи повторити, залежно від ситуації)

вже вивчений матеріал, узагальнити чи систематизувати його та дати змогу дитині використати його на практиці, розв'язуючи цікаві завдання.

Як переконують результати проведеного дослідження, ефективне застосування ІКТ у навчальному процесі сприяє не тільки розвитку самостійності, творчих здібностей учнів, його застосування дозволяє змінити саму технологію надання освітніх послуг, зробити урок більш наочним і цікавим. Комп'ютер забезпечує активізацію діяльності вчителів та учнів на уроках, сприяє здійсненню диференціації та індивідуалізації навчання, розвитку спеціальної або загальної обдарованості, формуванню знань, посилює міжпредметні зв'язки. Все це дає можливість покращити якість навчання.

Перспективи подальших пошуків у напрямку дослідження вбачаємо у розробці та удосконаленні мультимедійних дидактичних засобів з української мови та застосуванні на різних етапах уроку.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Бикова Ю.О. Основи стандартизації інформаційно-комунікаційних компетентностей в системі освіти України / Ю. О. Бикова, О. М. Спірна, О. В. Овчарук: метод. Рекомендації. – К.: Атіка, 2010. – 88 с.
2. Бондаренко Н. В. Українська мова: підруч. для 8 кл. загальноосвіт. навч. закл. з навчанням рос. мовою / Н.В. Бондаренко, А.В. Ярмолук. – К.: Освіта, 2008. – 336 с.
3. Бонч-Бруєвич Г.Ф. Технічні засоби навчання з використанням інформаційних комп'ютерних технологій: Навч. посіб. / Г. Ф. Бонч-Бруєвич. – К.: КМПУ імені Б.Д. Грінченка, 2007. – 44 с.
4. Воробцова В.В. Використання інформаційних технологій навчання на уроках української мови і літератури // Використання ІКТ у процесі вивчення української мови і літератури: наук.-метод. посіб. / За ред. О. В. Чубарук. – Біла Церква, 2007. – 19–24 с.
5. Морзе Н.В. Основи інформаційно-комунікаційних технологій. / Н. В. Морзе. – К.: Видавнича група ВНУ, 2008. – 352 с.
6. Пометун О.І. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання. / О.І. Пометун, Л.В. Пироженко. – К., 2004. – 192 с.
7. Радченко І. Майстер-клас: мультимедійні жанри // Українська мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах. – 2008. – № 10. – 8–17 с.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Глянєнко Катерина Андріївна – вчитель української мови та літератури КЗ «Середня загальноосвітня школа № 44 м. Дніпродзержинська».

УДК 53(07)

ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ФІЗИКИ

Наталія Іваницька

Стаття присвячена доцільності використання дистанційного навчання фізики у навчальному закладі. Проаналізовані поняття «електронне», «мобільне», «віртуальне» навчання, спираючись на практичний досвід онлайн-навчання сучасної європейської освітньої платформи LeOn (Тіроль, Австрія).

Ключові слова: дистанційне, електронне, мобільне, віртуальне навчання фізики.

Постановка проблеми. У сучасному світі крім традиційного класно-урочного навчання в системі «учень-клас-вчитель» все більше запроваджується дистанційне навчання (d-Learning). Відповідно, під дистанційним навчанням (ДН) розуміють: форму навчання, що базується на використанні широкого спектру традиційних і нових інформаційних технологій та їх технічних засобів, які залучаються для доставки навчального матеріалу, його самостійного вивчення, організації діалогового обміну між викладачем і учнем; навчання на відстані, яке здійснюється за допомогою сучасних комп'ютерних і телекомунікаційних технологій у реальному часі, або асинхронно. Згідно досліджень науковців [2; 3] запровадження ДН в освіту пояснюється тим, що нова освітня парадигма, в основі якої лежить фундаменталізація навчання, передбачає якісно нові цілі освіти, нові принципи добору та систематизації знань. Спрямованість системи освіти на особистість як головний соціальний орієнтир проявляється в різних напрямках, провідним з яких є створення для будь-якого члена суспільства можливості отримання освіти будь-якого характеру та рівня. Відповідно, на наш погляд, виникає **проблема** – яка доцільність використання ДН у навчальному закладі, а в межах нашого дослідження – у навчанні фізики.

Аналіз актуальних досліджень. На практиці ДН часто ототожнюють з такими поняттями як «мобільне», «онлайн», «електронне» та «віртуальне навчання». Так, *мобільне навчання* (m-Learning) український вчений-методист С.О. Семеріков [2, с.79] визначає таким чином – це нова технологія навчання, що базується на інтенсивному застосуванні сучасних мобільних засобів та технологій, відкриває нові можливості для тих, хто стикається із труднощами у навчанні. Згідно з визначенням відомого сучасного британського проекту MoLiNet, мобільне навчання – це будь-яка діяльність, яка забезпечує найпродуктивніший обмін інформацією між людьми і здійснюється за допомогою компактних,